

Т. О. Меліхова,

*д. е. н., професор, завідувач кафедри обліку, аналізу, оподаткування та контролю,
Інженерний навчально-науковий інститут ім. Ю. М. Потебні ЗНУ, м. Запоріжжя
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-9576-928X>*

Є. В. Меліхов,

*асистент кафедри інформаційної економіки, підприємництва та фінансів,
Інженерний навчально-науковий інститут ім. Ю. М. Потебні ЗНУ, м. Запоріжжя
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-9856-9291>*

О. І. Воробей,

*магістрант кафедри обліку, аналізу, оподаткування та контролю,
Інженерний навчально-науковий інститут ім. Ю. М. Потебні ЗНУ, м. Запоріжжя
ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0003-8179-8367>*

DOI: 10.32702/2306-6814.2026.1.59

УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ ТА ВНУТРІШНЬОГО КОНТРОЛЮ ОПЕРАЦІЙ З ЦІННИМИ ПАПЕРАМИ: СУЧАСНИЙ ПОГЛЯД У СПЕЦІАЛЬНОСТІ ОБЛІК І ОПОДАТКУВАННЯ

T. Melikhova,

Doctor of Economic Sciences, Professor, Head of the Department of Accounting, Analysis, Taxation and Audit,
Engineering Educational and Scientific Institute im. Yu.M. Potebni of Zaporizhzhya National University, Zaporizhzhya
Ye. Melikhov,

Assistant of the Department of Information Economy, Entrepreneurship and Finance, Engineering
Educational and Scientific Institute named im. Yu.M. Potebni of Zaporizhzhya National University, Zaporizhzhya

O. Vorobei,

Master's student, Engineering Educational and Scientific Institute
named im. Yu.M. Potebni of Zaporizhzhya National University, Zaporizhzhya

IMPROVED SCOPE AND INTERNAL CONTROL OF TRANSACTIONS WITH VALUABLE PAPERS:
A CURRENT VIEW OF THE SPECIALIST PROFILE AND SUPPLY

У сучасних умовах розвитку фінансового ринку України операції з цінними паперами стають одним із ключових напрямів інвестиційної діяльності суб'єктів господарювання. Вони забезпечують диверсифікацію фінансових ресурсів, формування прибутковості капіталу та підвищення ліквідності підприємств. Водночас динамічність ринку, коливання вартості фінансових інструментів, наявність біржових і позабіржових операцій зумовлюють необхідність чіткого ведення бухгалтерського обліку таких операцій та посилення системи внутрішнього контролю.

Облік цінних паперів виступає важливим інформаційним інструментом управління фінансовими активами підприємства, оскільки від правильності його ведення залежить достовірність фінансової звітності, оцінка інвестиційної привабливості та ефективність управлінських рішень. Водночас внутрішній контроль є невід'ємною складовою системи корпоративного управління, що забезпечує своєчасне виявлення ризиків, недопущення порушень у процесі придбання, зберігання, реалізації та переоцінки цінних паперів.

Метою дослідження є удосконалення обліку та внутрішнього контролю операцій з цінними паперами.

Аналітичні відомості щодо операцій з цінними паперами є елементом системи бухгалтерського обліку. Запропоновані форми допоможуть забезпечити достовірність, повноту та своєчасність відображення інформації в обліку про операції з цінними паперами.

Правильне ведення обліку операцій з цінними паперами у запропонованих аналітичних відомостях забезпечить достовірність та відповідність фінансової звітності підприємства. Рационально побудована система обліку дозволяє своєчасно відображати операції з цінними паперами від їх придбання до їх реалізації, що обґрунтовує сучасний погляд на проблеми ведення обліку і оподаткування.

Побудова ефективної системи внутрішнього контролю сприяє підвищенню рівня управління, своєчасному виявленню відхилень даних обліку даним перевірки, що допоможе знизити ризики, зменшити помилки, зловживання та витрати. Удосконалення методики перевірки, а саме розроблені форми тесту, плану, програми, робочих документів внутрішнього контролю за операціями з цінними паперами є передумовою правильності визначення фінансових результатів, що попереджає помилки, зменшує вірогідність фінансових санкцій та підвищує прибутки підприємства.

In the current conditions of the development of the financial market of Ukraine, securities transactions are becoming one of the key areas of investment activity of business entities. They ensure the diversification of financial resources, the formation of capital profitability and increased liquidity of enterprises. At the same time, the dynamism of the market, fluctuations in the value of financial instruments, the presence of exchange and over-the-counter transactions necessitate clear accounting of such transactions and strengthening the internal control system.

Securities accounting is an important information tool for managing the financial assets of an enterprise, since the reliability of financial reporting, assessment of investment attractiveness and the effectiveness of management decisions depend on its correctness. At the same time, internal control is an integral part of the corporate governance system, which ensures the timely identification of risks, prevention of violations in the process of purchasing, storing, selling and revaluation of securities.

The purpose of the study is to improve accounting and internal control of securities transactions.

Analytical information on securities transactions is an element of the accounting system. The proposed forms will help ensure the reliability, completeness and timeliness of the reflection of information in accounting on securities transactions.

It is better to conduct transactions with valuable papers in consolidated analytical reports to ensure the reliability and reliability of the financial viability of the enterprise. A rationally designed investment system allows you to quickly display transactions with valuable papers before they are implemented, which provides a quick view of the problems associated with investment management. opodatкування.

In order to have an effective system of internal control, the level of management is promoted, the data of the organization is promptly identified, and data is verified, which will help reduce risks, change compensation, and harm. vitrati. Improved verification methods, and the breakdown of test forms, plans, programs, working documents for internal control over transactions with valuable papers, and a change in the correctness of the calculation of financial results, which anticipates settlements, changes The likelihood of financial sanctions will push up the profits of businesses.

Ключові слова: методичні підходи, вдосконалення, облік, внутрішній контроль, операції з цінними паперами, вступ до спеціальності.

Key words: methodological approaches, improvement, accounting, internal control, securities transactions, entry into the specialty.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

У сучасних умовах розвитку фінансового ринку України операції з цінними паперами стають одним

із ключових напрямів інвестиційної діяльності суб'єктів господарювання. Вони забезпечують диверсифікацію фінансових ресурсів, формування прибутковості капіталу та підвищення ліквідності підприємств. Водночас динамічність ринку, коливання вартості фінансових інструментів, наявність

Таблиця 1. Аналітична відомість 1 "Рух і залишки цінних паперів"

№ з/п	Вид цінного паперу	Номер і дата договору	Контрагент (емітент/покупець)	Кількість, шт.	Номінальна вартість, грн	Ціна придбання / продажу, грн	Біржа / депозитарій	Первинний документ	Примітка

Джерело: удосконалено авторами.

Таблиця 2. Аналітична відомість 2 "Відомість бухгалтерських проведення за операціями з цінними паперами"

№ з/п	Дата операції	Вид цінного паперу	Зміст господарської операції	Дебет рахунку	Кредит рахунку	Сума, грн	Первинний документ	Відповідність Плану рахунків	Примітка

Джерело: удосконалено авторами.

Таблиця 3. Аналітична відомість 3 "Оцінка та переоцінка цінних паперів"

№ з/п	Вид ЦП	Балансова (первісна) вартість, грн	Справедлива вартість на дату балансу, грн	Джерело оцінки (біржа, звіт оцінювача)	Відхилення (+/-)	Дата переоцінки	Бухгалтерська довідка	Відображення у звітності (рядок Балансу)

Джерело: удосконалено авторами.

Таблиця 4. Аналітична відомість 4 "Розрахунок доходів і витрат від операцій з цінними паперами"

№ з/п	Вид ЦП	Дохід від реалізації, грн	Первісна вартість, грн	Різниця (фінрезультат), грн	Дивіденди / проценти	Комісійні витрати	Податок на прибуток, грн	Чистий фінрезультат, грн	Примітка

Джерело: удосконалено авторами.

біржових і позабіржових операцій зумовлюють необхідність чіткого ведення бухгалтерського обліку таких операцій та посилення системи внутрішнього контролю.

Облік цінних паперів виступає важливим інформаційним інструментом управління фінансовими активами підприємства, оскільки від правильності його ведення залежить достовірність фінансової звітності, оцінка інвестиційної привабливості та ефективність управлінських рішень. Водночас внутрішній контроль є невід'ємною складовою системи корпоративного управління, що забезпечує своєчасне виявлення ризиків, недопущення порушень у процесі придбання, зберігання, реалізації та переоцінки цінних паперів.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Проблематика обліку та контролю цінних паперів займає важливе місце у працях вітчизняних і зарубіжних науковців. Значний внесок у розвиток теоретичних і методичних аспектів обліку та контролю цінних паперів зробили такі науковці, як Бутинець Ф.Ф., Давидов Г.М., Кулаковська Л.П., Марченко А.П., Меліхова Т.О., Піча Ю.В., Сахарцева І.І., Усач Б.Ф.. У своїх працях автори розглядають питання обліку та контролю цінних паперів. Аналіз наукових джерел засвідчує, що методологічні питання удосконалення обліку та контролю цінних паперів як сучасний погляд в межах спеціальності висвітлені недостатньо та потребують додаткового дослідження.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ (ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ)

Метою дослідження є удосконалення обліку та внутрішнього контролю операцій з цінними паперами.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

Аналітичні відомості щодо операцій з цінними паперами є елементом системи бухгалтерського обліку. Запропоновані форми допоможуть забезпечити достовірність, повноту та своєчасність відображення інформації в обліку про операції з цінними паперами.

Аналітичні відомості виконують такі функції, а саме: допомагають у систематизації даних; здійснюють контроль руху цінних паперів; забезпечують прозорість обліку; дозволяють прийняти ефективні управлінські рішення; відповідають даним фінансової звітності. Аналітичні відомості з обліку операцій з цінними паперами допомагають формуванню якісної інформації та забезпечують їх документальне підтвердження.

Аналітична відомість 1 "Рух і залишки цінних паперів" наведена у таблиці 1. Вона показує наявність первинних документів, проводить ідентифікацію об'єктів обліку, зіставлення номінальної та ринкової її вартості.

Аналітична відомість 2 "Відомість бухгалтерських проведення за операціями з цінними паперами" наведена у таблиці 2. Вона дозволяє проставити правильну кореспонденцію рахунків, дотримуватись Інструкцію №291, відповідно до первинних документів.

Таблиця 5. Тест внутрішнього контролю операцій з цінними паперами

№	Зміст питання	Варіанти відповіді			
		Інформація відсутня	Так	Ні	Примітки
1	Чи затверджено на підприємстві облікову політику, що визначає порядок відображення операцій з цінними паперами?				
2	Чи ведеться окремий аналітичний облік за видами цінних паперів (акції, облігації, векселі, деривативи)?				
3	Чи здійснюється перевірка достовірності первинних документів (договори, виписки депозитарію, біржові звіти)?				
4	Хто відповідає за санкціонування операцій із цінними паперами?				
5	Чи погоджуються операції з цінними паперами з фінансовим планом підприємства?				
6	Чи перевіряється правильність відображення операцій у бухгалтерських рахунках згідно з Інструкцією №291?				
7	Чи проводиться інвентаризація цінних паперів (за обліковими та фактичними даними депозитарію)?				
8	Чи застосовується процедура переоцінки фінансових інструментів до справедливої вартості?				
9	Чи контролюється своєчасність відображення доходів (дивіденди, проценти, курсові різниці)?				
10	Чи здійснюється перевірка коректності визначення фінансових результатів від операцій з цінними паперами?				
11	Чи контролюється дотримання лімітів інвестування, передбачених внутрішніми положеннями?				
12	Чи перевіряються відповідність операцій чинному законодавству (Закон «Про ринки капіталу та організовані товарні ринки»)?				
13	Чи узгоджуються дані бухгалтерського обліку з фінансовою звітністю (форма №1, №2)?				
14	Чи проводиться періодична оцінка ефективності системи внутрішнього контролю?				
15	Чи наявні документально оформлені результати попередніх перевірок і заходи реагування?				

Джерело: удосконалено авторами.

Аналітична відомість 3 "Оцінка та переоцінка цінних паперів" наведена у таблиці 3. Вона сприяє достовірності відображення фінансових активів, та проведення правильної переоцінки та відповідності даних фінансовій звітності.

Аналітична відомість 4 "Розрахунок доходів і витрат від операцій з цінними паперами" наведена у таблиці 4. Вона дозволяє контролювати правильність визначення доходів, витрат і фінансового результату від операцій з цінними паперами, а також відповідність їх даних фінансовій звітності (Ф.2).

Метою внутрішнього контролю операцій з цінними паперами є перевірка достовірності, законності та доц-

ільності здійснених операцій в обліку, а також запобігання викривлення фінансової звітності.

Внутрішній контроль спрямований на перевірку відповідності даних обліку цінних паперів вимогам законодавства, національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку, а також внутрішнім положенням підприємства.

Завдання внутрішнього контролю операцій з цінними паперами:

1. Перевірка правомірності операцій з придбання та реалізації цінних паперів відповідно до законодавства.
2. Перевірка достовірності первинних документів та правильності їх оформлення.

Таблиця 6. План внутрішнього контролю операцій з цінними паперами

№ з/п	Етап внутрішнього контролю	Зміст процедур контролю	Термін виконання	Відповідальний виконавець
1	Підготовчий етап	Ознайомлення з обліковою політикою щодо фінансових інструментів		
2		Аналіз внутрішніх регламентів контролю за операціями з цінними паперами		
3		Отримання переліку всіх видів цінних паперів, що перебувають на балансі		
4	Основний етап	Тестування системи контролю, інтерв'ю, аналіз робочих документів		
5		Аналіз договорів, актів, біржових звітів, виписок депозитарію		
6		Звірка проводок з Головною книгою, аналітичними регістрами		
7		Перевірка облікової оцінки за справедливою вартістю		
8		Зіставлення даних обліку з фінансовими звітами		
9	Завершальний етап	Узагальнення результатів перевірки, формування висновків		
10		Надання рекомендацій щодо удосконалення обліку та контролю		

Джерело: удосконалено авторами.

Таблиця 7. Програма внутрішнього контролю операцій з цінними паперами

№ з/п	Мета внутрішнього контролю	Критерії якості контролю	Перелік процедур контролю	Джерело доказів внутрішнього контролю	Метод внутрішнього контролю	Код робочого документа внутрішнього контролю
1	Оцінити ефективність внутрішнього контролю за операціями з ЦП	Повнота і своєчасність процедур контролю	Тестування системи контролю, інтерв'ю, аналіз робочих документів	Положення, накази, журнали перевірок	Опитування, тестування	ЦП-1
2	Перевірити наявність і достовірність первинних документів з операцій з ЦП	Законність та повнота документального оформлення	Аналіз договорів, актів, біржових звітів, виписок депозитарію	Первинні документи	Суцільна перевірка	ЦП-2
3	Перевірити правильність відображення операцій на рахунках обліку	Відповідність Інструкції №291	Звірка проводок з Головною книгою, аналітичними регістрами	Головна книга, журнали	Арифметичний контроль	ЦП-3
4	Оцінити достовірність оцінки та переоцінки цінних паперів	Відповідність НП(С)БО 12	Перевірка облікової оцінки за справедливою вартістю	Біржові котирування, аналітичні довідки	Аналітична перевірка	ЦП-4
5	Перевірити правильність відображення доходів і витрат від операцій з ЦП	Відповідність НП(С)БО 15 та 16	Зіставлення даних обліку з фінансовими звітами	Форма 2, Форма 3 фінзвітності	Арифметичний контроль	ЦП-5

Джерело: удосконалено авторами.

Таблиця 8. Робочий документ контролера ЦП-1 "Зведена відомість результатів внутрішнього контролю операцій з цінними паперами"

№	Перевірений напрям контролю	Виявлені порушення	Причини порушення	Потенційні наслідки	Запропоновані коригувальні дії	Ступінь ризику (високий/середній/низький)	Відмітка про усунення

Джерело: удосконалено авторами.

3. Перевірка правильності класифікації цінних паперів за видами фінансових інструментів і відповідності рахунком бухгалтерського обліку згідно з Інструкцією №291.

4. Перевірка правильності кореспонденції рахунків та їх відповідності вимогам НП(С)БО 12 "Фінансові інвестиції", НП(С)БО 13 "Фінансові інструменти" та НП(С)БО 15 "Дохід".

5. Перевірка правильності проведення оцінки цінних паперів при придбанні та переоцінці.

6. Перевірка достовірності відображення інформації у фінансовій звітності.

Тест внутрішнього контролю операцій з цінними паперами наведено у таблиці 5.

План внутрішнього контролю операцій з цінними паперами наведено у таблиці 6. Складання плану внутрішнього контролю операцій з цінними паперами є важливою складовою процесу організації та методики аудиторської перевірки. Планування перевірки дає змогу якісно провести процедури контролю, визначити обсяг необхідних доказів контролю та забезпечити раціональний розподіл часу перевіряючих.

Програма внутрішнього контролю операцій з цінними паперами наведено у таблиці 7. Програма

внутрішнього контролю операцій з цінними паперами є деталізація плану, який конкретизує завдання, процедури та методичні прийоми, що застосовуються перевіряючим для отримання доказів правильності відображення фінансових інструментів у бухгалтерському обліку та фінансовій звітності. Її складання є невід'ємною частиною процесу планування перевірки.

Робочий документ контролера ЦП-1 "Зведена відомість результатів внутрішнього контролю операцій з цінними паперами" наведено у таблиці 8. Він допомагає узагальнити результати контролю, провести оцінку ризиків та надати рекомендації щодо підвищення ефективності системи внутрішнього контролю.

Робочий документ контролера ЦП-2 "Перевірка правильності документального оформлення операцій з цінними паперами" наведено у таблиці 9. Він використовується для перевірки наявності, повноти та достовірності первинних документів, що підтверджують операції з цінними паперами.

Робочий документ контролера ЦП-3 "Перевірка правильності бухгалтерських проведення за операціями з цінними паперами" наведено у таблиці 10. Він допомагає проводити перевірку відповідності кореспонденції рахунків економічному змісту операцій.

Таблиця 9. Робочий документ контролера ЦП-2 "Перевірка правильності документального оформлення операцій з цінними паперами"

№	Первинний документ	Дата складання	Вид цінного папера	Сума, грн	Відповідальний працівник	Виявлені недоліки	Рекомендації контролера	Підпис контролера

Джерело: удосконалено авторами.

Таблиця 10. Робочий документ контролера ЦП-3 "Перевірка правильності кореспонденції рахунків за операціями з цінними паперами"

№	Зміст господарської операції	Первинний документ	Правильна кореспонденція рахунків	Фактична кореспонденція	Виявлені відхилення	Пропозиції контролера

Джерело: удосконалено авторами.

Таблиця 11. Робочий документ контролера ЦП-4 "Перевірка оцінки та відображення цінних паперів у фінансовій звітності"

№	Вид цінного папера	Первісна вартість, грн	Справедлива вартість, грн	Джерело переоцінки	Відхилення (+/-)	Відображено у звітності (рядок Балансу, Ф.1)	Коментар контролера

Джерело: удосконалено авторами.

Таблиця 12. Робочий документ контролера ЦП-5 "Перевірка доходів і витрат від операцій з цінними паперами"

№	Вид операції	Первинний документ	Дохід / Витрати (грн)	Рахунки обліку	Відображено у звіті про фінансові результати (Ф.2)	Виявлені відхилення	Пропозиції контролера

Джерело: удосконалено авторами.

Робочий документ контролера ЦП-4 "Перевірка оцінки та відображення цінних паперів у фінансовій звітності" наведено у таблиці 11. Він забезпечить достовірність оцінку цінних паперів та їх відображення у фінансовій звітності.

Робочий документ контролера ЦП-5 "Перевірка доходів і витрат від операцій з цінними паперами" наведено у таблиці 12. Він перевіряє правильність формування фінансового результату від операцій із цінними паперами.

ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ДАНОМУ НАПРЯМІ

Правильне ведення обліку операцій з цінними паперами у запропонованих аналітичних відомостях забезпечить достовірність та відповідність фінансової звітності підприємства. Раціонально побудована система обліку дозволяє своєчасно відображати операції з цінними паперами від їх придбання до їх реалізації, що обґрунтовує сучасний погляд на проблеми ведення обліку і оподаткування.

Побудова ефективної системи внутрішнього контролю сприяє підвищенню рівня управління, своєчасному виявленню відхилень даних обліку даним перевірником, що допоможе знизити ризики, зменшити помилки, зловживання та витрати. Удосконалення методики перевірки, а саме розроблені форми тесту, плану, програми, робочих документів внутрішнього контролю за операціями з цінними паперами є передумовою правильності визначення фінансових результатів, що попереджає помилки, зменшує вірогідність фінансових санкцій та підвищує прибутки підприємства.

Література:

- Макаренко А. П., Меліхова Т. О., Мусійченко О. Г. Аудит. Запоріжжя: ЗНУ, 2024. 260 с.
- Макаренко А. П., Меліхова Т. О., Мусійченко О. Г. Організація і методика аудиту. Запоріжжя: ЗНУ, 2024. 280 с.
- Меліхова Т. О., Петренко А. Е. Удосконалення методики внутрішнього аудиту нарахування заробітної плати. Агросвіт. 2019. № 3. С. 38—47. DOI: 10.32702/2306-6792.2019.3.38
- Меліхова Т. О., Ніколаєнко Н. С. Розробка програми аудиту виробничих запасів для підвищення фінансової безпеки підприємства. Економіка та держава. 2017. № 1. С. 51—55.
- Меліхова Т. О., Манойло Т. В. Проблемні аспекти відображення в обліку ТМЦ та обладнання при віднесенні до капітальних інвестицій відповідно до П(С)БО та МСФЗ. Вісник Дніпропетровського національного університету. Серія "Економіка". Дніпропетровськ: 2014, Вип. 3. № 10/1. Т. 22. С. 158—164.
- Макаренко А. П., Меліхова Т. О. Методичні підходи до проведення внутрішнього аудиту звіту про фінансові результати в системі управління економічною безпекою підприємства. Матеріали тез доповідей Міжнарод. наук.-прак. конф. "Сучасні проблеми модернізації та структурних трансформацій економіки України і регіонів". 11 листопада 2015 р. Запоріжжя: КПУ, 2015. С. 118—120.
- Макаренко А. П., Меліхова Т. О. Теоретико-методичні основи та практичні підходи до вдосконалення аудиту лізингових операцій. Економічний вісник Запорізької державної інженерної академії. 2016. № 6. С. 164—171.
- Меліхова Т. О. Економічна безпека підприємства: формування, контроль, ефективність: монографія. Херсон: Видавничий дім "Гельветика", 2018. 632 с.

9. Меліхова Т.О., Федоров І.О. Внутрішній контроль виробничих запасів для своєчасного виявлення загроз в системі управління фінансової безпеки підприємства. *Агросвіт*. 2018. № 2. С. 63—70.

10. Макаренко А.П., Максименко І.Я., Меліхова Т.О., Зоря О.П.. Державний фінансовий контроль: навч. посібник для вчн: [гриф ЗДІА]. Запоріжжя: ЗДІА, 2017. 280 с.

11. Maksymenko I., Melikhova T. Accounting and analytical procurement of state financial control and directions of its implementation in Ukraine. *Baltic Journal of Economic Studies*, Volume 3 Number 5. Riga: Publishing House "Baltija Publishing", 2017. P. 268—275.

12. Меліхова Т.О., Верьовкіна А.С. Удосконалення методики перевірки грошових коштів у національній валюті. *Інвестиції: практика та досвід*. 2019. № 1. С. 24—29. DOI: 10.32702/2306-6814.2019.1.24

13. Меліхова Т.О., Чакалова Н.С., Середенко Т.С. Удосконалення методичних засад аудиту операцій з готівкою та на рахунках у банку для підвищення ефективності управління підприємством. *Інвестиції: практика та досвід*. 2019. № 5. С. 32—41. DOI: 10.32702/2306-6814.2019.5.32

14. Меліхова Т.О. Методичні засади проведення внутрішнього контролю розрахунків з покупцями та замовниками для підвищення ефективності фінансово-господарської діяльності підприємства. *Агросвіт*. 2019. № 9. С. 17—24. DOI: 10.32702/2306-6792.2019.9.17

15. Меліхова Т.О., Лукашова М.А. Удосконалення методики внутрішнього аудиту розрахунків з підзвітними особами для підвищення економічної безпеки підприємства. *Ефективна економіка*. 2019. № 1. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=6826>

16. Меліхова Т.О., Журавель К.О. Методичні підходи до проведення внутрішнього аудиту товарів для своєчасного виявлення загроз в системі управління економічної безпеки підприємства. *Інвестиції: практика та досвід*, 2019. № 2. С. 56—63.

17. Меліхова Т.О., Алексютіна Т.В. Розробка системи знаків виявлених помилок для удосконалення аудиту розрахунків з постачальниками та підрядниками. *Економічний форум*. Луцьк: ЛНТУ, 2013. С. 391—396.

18. Maksymenko I., Melikhova T., Zorya O., Fatiukha N., Chumak O. Fiscal audit development in the system of budget process management. *Academy of Accounting and Financial Studies journal*, 2018. vol. 22, is. 6, 7 p.

19. Макаренко А.П., Меліхова Т.О., Подмешальська Ю.В., Чакалова Н.С. Бухгалтерський облік: навч.-метод. посібник. Запоріжжя: ЗДІА, 2018. 602 с.

20. Макаренко А.П., Меліхова Т.О., Чакалова Н.С. Інформаційна база заповнення спрощеної звітності — інструмент управління та фінансової безпеки. *Часопис економічних реформ*. 2014. № 1. С. 26—32.

21. Макаренко А.П., Меліхова Т.О., Чакалова Н.С. Удосконалення облікових регістрів з метою своєчасного управління підприємством та контролю за його фінансовою безпекою. *Економічний вісник університету*. 2014. Вип. 22 (1). С. 85—95.

22. Меліхова Т.О., Троян О.В., Бондаренко І.В. Удосконалення методики внутрішнього аудиту розра-

хунків з постачальниками для підвищення економічної безпеки підприємства. *Економіка та держава*. 2019. № 2. С. 88—93. DOI: 10.32702/2306-6806.-2019.2.88

23. Меліхова Т.О. Методичні засади проведення внутрішнього аудиту розрахунків з підзвітними особами для підвищення ефективності діяльності підприємства. *Інвестиції: практика та досвід*. 2019. № 9. С. 10—17. DOI: 10.32702/2306-6814.2019.9.10

24. Макаренко А.П., Меліхова Т.О., Чакалова Н.С. Податкове планування та мінімізація податкових ризиків: навч. посібник: рек. вченою радою ЗДІА. Запоріжжя: ЗДІА, 2017. 260 с.

25. Меліхова Т.О., Філатова А.І. Методологічні аспекти організації обліку та аудиту матеріалів та палива на підприємстві. *Агросвіт*. 2020. № 21. С. 26—34. DOI: 10.32702/2306-6792.2020.21.26

26. Макаренко А.П., Меліхова Т.О., Чакалова Н.С. Теорія і методика документування в обліку та аудиті: навчальний посібник для здобувачів вищої освіти за рівнем бакалавра зі спеціальності 071 "Облік і оподаткування" за денною та заочною формою навчання. Запоріжжя: ЗНУ, 2020. 400 с.

27. Салига С.Я., Меліхова Т.О. Аудит податків суб'єктів господарювання: монографія. Запоріжжя: КПУ, 2011. 224 с.

28. Меліхова Т.О., Герасименко Ю.М. Розробка програми аудиту надходження основних засобів для підвищення рівня фінансової безпеки підприємства. *Агросвіт*. 2018. № 24. С. 46?53. DOI: 10.32702/2306-6792.-2018.24.46

29. Меліхова Т.О., Гребенюк О.В. Удосконалення методичних підходів до аудиту надходження основних засобів для підвищення рівня економічної безпеки підприємства. *Економіка та держава*. 2020. № 1. С. 27—32. DOI: 10.32702/2306-6806.2020.1.27

30. Макаренко А.П., Меліхова Т.О., Чакалова Н.С. Теорія і методика документування в обліку та аудиті: навчальний посібник для здобувачів вищої освіти за рівнем бакалавра зі спеціальності 071 "Облік і оподаткування" за денною та заочною формою навчання, Запоріжжя: ЗНУ, 2020. 400 с.

References:

1. Makarenko, A. P. Melikhova, T. O. and Musiychenko, O. G. (2024), *Audyt [Audit]*, ZNU, Zaporizhzhya, Ukraine.
2. Makarenko, A. P. Melikhova, T. O. and Musiychenko, O. G. (2024), *Orhanizatsiya i metodyka audyt [Organization and method of audit]*, ZNU, Zaporizhzhya, Ukraine
3. Melikhova, T. and Petrenko, A. (2019), "Improvement of the method of payroll internal audit", *Agrosvit*, vol. 3, pp. 38—47. DOI: 10.32702/2306-6792.2019.3.38
4. Melikhova, T.O. and Nikolayenko, N.S. (2017), "Development of an inventory audit program to increase financial security of the enterprise", *Ekonomika ta derzhava*, vol. 1, pp. 51—55.
5. Melikhova, T.O. and Manoylo, T. V. (2014), "Problematic aspects of the registration of the TMC and the equipment when attributed to capital investments in accordance with P (C) BO and IFRS", *Visnyk Dnipropetrovskoho natsionalnoho universytetu. Seriya "Ekonomika"*, vol. 10/1, pp. 158—164.

6. Makarenko, A.P. and Melikhova, T.O. (2015), "Methodological approaches to internal audit of the financial results report in the system of management of economic safety of the enterprise", *Materialy tez dopovidey Mizhnar. nauk.-prak. konf. "Suchasni problemy modernizatsiyi ta strukturnykh transformatsiy ekonomiky Ukrainy i rehioniv"*, [Materials of Abstracts International sciences — prak. konf. "Modern problems of modernization and structural transformations of the economy of Ukraine and regions"], KPU, Zaporizhzhya, Ukraine, 11 nov, pp. 118—120.
7. Makarenko, A.P. and Melikhova, T.O. (2016), "Theoretical and methodological foundations and practical approaches to improving the audit of leasing operations", *Ekonomichnyy visnyk Zaporizkoyi derzhavnoyi inzhenernoyi akademiyi*, vol. 6, pp. 164—171.
8. Melikhova, T.O. (2018), *Ekonomichna bezpeka pidpryyemstva: formirovanye, kontrol', efektyvnist'* [Economic security of the enterprise: formation, control, efficiency], Kherson, Ukraine.
9. Melikhova, T.O. and Fedorov, I.O. (2018), "Internal control of inventory for timely detection of threats in the system of financial security management of the enterprise", *Ahrosvit*, vol. 2, pp. 63—70.
10. Makarenko, A.P. Maksymenko, I. Ya. Melikhova, T. O. and Zorya, O.P. (2017), *Derzhavnyy finansovyy kontrol'*, [State financial control], ZDIA, Zaporizhzhya, Ukraine.
11. Maksymenko, I. and Melikhova, T. (2017), "Accounting and analytical procurement of state financial control and directions of its implementation in Ukraine", *Baltic Journal of Economic Studies*, vol. 3, No. 5, pp. 268—275.
12. Melikhova, T. and Verovkina, A. (2019), "Improvement of checking method of cash assets in national currency", *Investytsiyi: praktyka ta dosvid*, vol. 1, pp. 24—29. DOI: 10.32702/2306-6814.2019.1.24
13. Melikhova, T., Chakalova, N. and Seredenko, T. (2019), "Improvement of methodological principles of audit of operations with cash and cash within the bank for improvement of efficiency of business management", *Investytsiyi: praktyka ta dosvid*, vol. 5, pp. 32—41. DOI: 10.32702/2306-6814.2019.5.32
14. Melikhova, T. (2019), "Methodical principles of settlements internal control with buyers and customers for increasing the efficiency of financial and economic activity of the enterprise", *Agrosvit*, vol. 9, pp. 17—24. DOI: 10.32702/2306-6792.2019.9.17
15. Melikhova, T. and Lukashova, M. A. (2019), "Improvement of the methodology of accounts internal audit with accountable persons for improving the economic security of the enterprise", *Efektivna ekonomika*, [Online], vol. 1, available at: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=6826> (Accessed 16 Nov 2025). DOI: 10.32702/2307-2105-2019.1.30
16. Melikhova, T.O. and Zhuravel', K.O. (2019), "Methodical approaches to conducting internal audit of goods for timely detection of threats in the system of management of economic security of the enterprise", *Investytsiyi: praktyka ta dosvid*, vol. 2, pp. 56—63.
17. Melikhova, T.O. and Aleksytina, T.V. (2013), "Development of a system of signs of detected errors to improve the audit of payments with suppliers and contractors", *Ekonomichnyy forum*, pp. 391—396.
18. Maksymenko, I. Melikhova, T. Zorya, O. Fatiukha, N. and Chumak, O. (2018), "Fiscal audit development in the system of budget process management", *Academy of Accounting and Financial Studies journal*, vol. 22, pp. 6—7.
19. Makarenko, A.P. Melikhova, T.O. Podmeshalska, Y.V. and Chakalova, N.S. (2018), *Bukhhalterskyi oblik: navch.-metod. posibnyk* [Accounting: teaching method. manual], ZDIA, Zaporizhzhya, Ukraine.
20. Makarenko, A. P. Melikhova, T. A. and Chakalova, N. S. (2014), "Information base for filling in simplified reporting — a tool for management and financial security", *Chasopys ekonomichnykh reform*, vol. 1, pp. 26—32.
21. Makarenko, A. P. Melikhova, T. A. and Chakalova, N. S. (2014), "Improving accounting records in order to manage the enterprise in a timely manner and monitor its financial security", *Ekonomichnyy visnyk universytetu*, vol. 22 (1), pp. 85—95.
22. Melikhova, T., Troyan, O. and Bondarenko, I. (2019), "Improvement of internal audit method of settlements with suppliers for increasing enterprise economic security", *Ekonomika ta derzhava*, vol. 2, pp. 88—93. DOI: 10.32702/2306-6806.2019.2.88.
23. Melikhova, T. (2019), "Methodical principles of internal audit conducting of accounts with accountable persons for improving the efficiency of enterprise activity", *Investytsiyi: praktyka ta dosvid*, vol. 9, pp. 10—17. DOI: 10.32702/2306-6814.2019.9.10
24. Makarenko, A.P., Melikhova, T.O. and Chakalova, N.S. (2017), *Podatkove planuvannya ta minimizatsiya podatkovykh ryzykiv: navch. posibnyk* [Tax planning and minimization of tax risks: teaching. manual], ZDIA, Zaporizhzhya, Ukraine.
25. Melikhova, T. and Filatova, A. (2020), "Methodological aspects of the organization of accounting and auditing of materials and fuel at the enterprise", *Agrosvit*, vol. 21, pp. 26—34. DOI: 10.32702/2306-6792.2020.21.26.
26. Makarenko, A.P. Melikhova, T.O. and Chakalova, N.S. (2020), *Teoriya i metody dokumentuvannya v obliku ta audyti* [Theory and methods of documentation in accounting and auditing], ZNU, Zaporizhzhya, Ukraine.
27. Salyha, S.Ya. and Melikhova, T.O. (2011), *Audyt podatkov sub'ektiv hospodarivannya* [Audit of Taxes of Business Entities], KPU, Zaporizhzhya, Ukraine.
28. Melikhova, T. and Herasymenko, Yu. (2018), "The development of a program audit of the receipt of fixed assets for raising the level of financial security at the enterprise", *Agrosvit*, vol. 24, pp. 46—53. DOI: 10.32702/2306-6792.2018.24.46.
29. Melikhova, T. and Hrebenuk, O. (2020), "Improvement of methodical approaches to audit of fixed assets acquisition for increasing of a level of enterprise economic security", *Ekonomika ta derzhava*, vol. 1, pp. 27—32. DOI: 10.32702/2306-6806.2020.1.27
30. Makarenko, A.P., Melikhova, T. O. and Chakalova, N.S. (2020), *Teoriya i metody dokumentuvannya v obliku ta audyti* [Theory and methods of documentation in accounting and auditing], ZNU, Zaporizhzhya, Ukraine.

Стаття надійшла до редакції 29.11.2025 р.